

Service clubs in Nederland: Is er een toekomst?

Juni 2019

Lucas Meijs,
Hoogleraar 'Strategische filantropie en Vrijwilligerswerk, Rotterdam School of Management,
Erasmus Universiteit Rotterdam
Lid van Rotary Rotterdam Botlek
lmeys@rsm.nl

Rotterdam School of Management
Erasmus University

Service clubs in Nederland: Is er een toekomst?

Prof. Dr. Lucas Meijs
Strategic Philanthropy and Volunteering

Rotterdam School of Management
Erasmus University Netherlands

RSM - a force for positive change

Deze blog, gebaseerd op een lezing voor het Rotary District 1570 Midden-Nederland in mei 2019, beschrijft een potentiële toekomst van service clubs in Nederland waarbij juist het concept civil society mogelijkheden geeft voor een goed en werkend perspectief. De blog begint met een aantal inleidende plaatsbepaling over de civil society, vrijwilligerswerk en een eerste positionering van Rotary daarin. Het tweede deel wordt fundamenteeler en geeft het beeld van drie keer civil society waarmee ook het zogenaamde service club dilemma wordt geïntroduceerd. Het derde deel geeft een idee over de hoopvolle toekomst voor service clubs in Nederland. Het blog sluit af met enkele resultaten van een enquête die onder clubleden in het Rotary District 1570 is uitgezet.

1 Inleidende plaatsbepaling

Civil Society

Helaas, voor het begrip civil society is inderdaad geen goede Nederlandse vertaling beschikbaar, maar tegelijkertijd is het concept ongelooflijk Nederlands. Nederland heeft een lange traditie van (zelfstandige) civil society organisaties. Deze voert terug tot de Gouden Eeuw toen filosofen, zoals bijvoorbeeld Spinoza, een andere relatie bedachten tussen alleen heersende vorst, overheid, georganiseerde zelfstandige burgers en de inrichting van de samenleving. Diep geworteld in die traditie van diversiteit en tolerantie uit de gouden eeuw, is vervolgens in rap tempo aan het einde van de 19e en bijna de gehele 20^e eeuw gewerkt aan een verdere, en succesvolle uitbouw van deze civil society via verzuiling en pacificatie. Let op, de civil society bestaat dus bij het recht om andere groepen uit te mogen sluiten op subjectieve criteria anders dan prijs (markt) of burgerschap, beleid en geografische grenzen (overheid). Dit subjectieve recht is gebaseerd op eigen, private keuzes en statuten van leden en bestuur van zelfstandige (non-gouvernementele) organisaties. Een recht overigens dat service clubs zoals Rotary maar al te goed kennen en gebruiken. Net zoals bij iedere civil society organisatie kunnen natuurlijk de criteria voor in- en uitsluiting criteria, zoals gender en leeftijd bij Rotary, voortdurend betwist worden door interne en externe partijen.

Vrijwilligerswerk

Vrijwillige donaties in tijd, geld en andere middelen vormen de centrale brandstof van de civil society. In de door subsidies gepacificeerde civil society van Nederland speelde vrijwilligerswerk daarbij een grotere rol dan donaties. Daarom, om de reis te beginnen, een wat frivole typering van de typen vrijwilligers van Nederland.

Oog, hart en handen

De eerste typering komt van Jules Deelder. Uitgevoerd in blauw neon hangt in hartje Rotterdam de geweldige spreuk: “De Omgeving van de Mens is de Medemens”. Dit zijn de vrijwilligers met oog, oor en hart voor de medemens. Vraag ze, nodig ze uit en ze zullen komen. Ze doen vrijwilligerswerk omdat ze graag andere mensen willen helpen maar ook omdat ze erbij willen horen. Bij Rotary is dit natuurlijk de basis van het fellowship.

Onvervaard

De tweede typering zijn de onvervaard. Deze vrijwilligers volgen een lijfspreuk van Pippi Langkous: “Ik heb het nog nooit gedaan, dus ik denk dat ik het kan”. Geef ze een uitdaging en ze stropen de mouwen op. Anders gezegd, dit zijn mensen die denken: “Er zijn beren op de weg. Mooi, er is een weg”. Deze vrijwilligers doen de projecten waarvan je als buitenstaander soms buikpijn krijgt, bijvoorbeeld in de kleine kernen. Deze onvervaard behouden gewoon een buurthuis in een kern met 700 inwoners, iets waar iemand met ‘gezond’ verstand niet aan zou beginnen. Behalve Pippi. Maar veel vrijwilligerscoördinatoren krijgen buikpijn van de Pippi’s als ze bijvoorbeeld moeten werken met kwetsbare groepen en zich niet bewust zijn van hun beperkingen. Voor dat werk kan je beter de eerste groep socialen hebben. Bij Rotary

lijken de onvervaardigen wat ondergesneeuwd maar lees de Rotarian en de ‘dat gaat nooit lukken’ projecten komen voorbij.

Superhelden

De derde typering zijn drie superhelden. De eerste is Superman/vrouw. Dat zijn de vrijwilligers waar iedereen naar verwijst. De man of vrouw die met gemak een veertig-urige vrijwilligerswerkweek weet te maken. De vrijwilligers die hun vrijwilligersorganisatie of commissie feitelijk helemaal alleen draaien, omdat het zo gegroeid is. Ooit begon de commissie met elkaar met ieder pakweg 4 uur per week. En toen de eerste uitviel nam Superman die taken er wel bij waardoor hij/zij nu ongeveer 32 uur per week doet en de commissie alleen doet. Dat maakt deze supervrijwilligers nagenoeg onopvolgbaar, want niemand begint met 32 uur aan vrijwilligerswerk. En, erger, in de omgeving van Superman/vrouw blijft en wordt niemand actief, want superman redt de organisatie toch wel! Soms schiet Superman echt door. Aan het einde van de eerste Superman-film overlijdt Lois Lane. Superman draait dan de wereld een dag terug om zijn leven te veranderen. Of daarmee wellicht mijn dag, die echt perfect was, ook anders wordt, interesseert de Superman-vrijwilliger niet! De doorgeschoten Superman-vrijwilliger denkt dat de sportvereniging, de Rotary, van hem of haar is.

De tweede superheld is Spiderman. Het motto van Spiderman is “With Great power, comes great responsibility”. Dit type kom je ook veel tegen in het vrijwilligerswerk, zeker ook bij Rotary. Dit gaat om het inzetten van je kennis, vaardigheden, netwerk en dergelijke voor de publieke zaak. Dit gaat om je verantwoordelijkheid nemen, ook al is dat niet makkelijk. Dit is “Noblesse Oblige”. Maar ook hier zit er in de films een addertje onder het gras. Spiderman redt iedere keer de wereld, een beetje tegen wil en dank want eigenlijk wil hij gewoon naar de film met zijn vriendinnetje. Maar in dat heroïsche gevecht dat alleen hij kan winnen, slaat hij helaas ook New York kort en klein. Dus de bewoners van New York, lees de leden van een sportvereniging of een Rotary, zijn niet altijd even blij met Spiderman en zijn superkrachten en wijsneuzen gedrag. Spidermannen weten en bedoelen het allemaal zo goed, maar kunnen juist hierdoor ook heel erg verongelijkt zijn.

Ten derde dan MacGyver. Die heeft niet echt een motto maar wel kernachtige uitspraken zoals: “Pete, if you have troubles, I have troubles” en “There is nothing you cannot fix with duct tape”. Dit zijn de bekende bezige bijen die al ja-zeggen voordat ze gevraagd zijn! Het is die vrijwilliger die zegt “ik wil best wel helpen maar je weet dat dit niet helemaal kan”. We zijn misschien niet zo goed in schilderen maar we komen graag helpen. Ook in Rotary verband zijn er veel bezige bijen, de ‘handjes uit de mouwen’ service, in andere woorden het MacGyver effect.

Omvallen omdat je gevraagd wordt

Niet-vrijwilliger..... FAINTING GOAT

NOG-NOOIT vrijwilliger

NU-NIET Vrijwilliger

Direct flauwvallen

Normatieve druk

- Gewoon vrijwilligerswerk laten doen zonder het te vertellen
- Normatieve druk
  - Niet vrijwilligerswerk is straf
- Geef ze echte rolmodellen

Risico op flauwvallen

Functioneel organiseren

- Ga in onderhandeling over
  - Bereidheid
  - Bekwaamheid
  - Beschikbaarheid

Naast typeringen voor vrijwilligers bestaan er ook metaforen voor de ongebruikte reserves van het vrijwilligerswerk, de niet-vrijwilligers of de nu-niet-vrijwilligers.

Dit is de metafoor van de “fainting goat”. Dat is een schattig geitje, maar wel met een DNA-probleem. Dat DNA-probleem zorgt ervoor dat de geit flauw valt bij stress. Die flauwvallende geit staat symbool voor de meeste niet-vrijwilligers. Je vraagt ze om vrijwilligerswerk te doen en ze vallen direct om (zie voor meer over de Fainting goats

<https://netwerken.nov.nl/nieuws+en+blogs/1041650.aspx?t=Tipping+tractors+in+het+vrijwilligerswerk>).

Bij Rotary zijn de fainting goats niet alleen de leden die niet meedoen aan service activiteiten maar ook de leden die liever zelf overdreven veel wijn kopen dan te proberen wijn te verkopen aan vrienden en bekenden. Nu-niet-vrijwilligers zijn die mensen die de laatste 5 jaar wel vrijwilligerswerk hebben gedaan, maar nu-(even)-niet. Zij verdienen het om anders benaderd te worden dan de nog-nooit groep. De nu-niet vrijwilliger heeft ooit wel vrijwilligerswerk gedaan en valt dus niet direct flauw. (Voor meer hierover:

<http://www.sportknowhow.nl/nieuws-en-achtergronden/column-xl/item/113424/>)

Een wild idee en de moedermaffia

Vrijwilligerswerk kan altijd en overal..... ook als ambassadeur

RSM *Leefing*

Doe jij ook mee? Laaf kinderboeken zwerven of open een eigen KinderzwerfboekStation.

www.kinderzwerfboek.nl

27-04-2019 Footer text used for presentation title

3

Volgens het CBS doet pakweg 50% van de Nederlanders gemiddeld 4 uur per week vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk doen en dus vrijwilliger zijn, kan op allerlei manieren. Ik ben nu even 20 seconden ambassadeur-vrijwilliger van www.kinderzwerfboek.nl en roep u op station-meester te worden door een kastje op te hangen waar uw Rotary bij elkaar komt. Of zamel met elkaar als Rotary kinderboeken in en doneer die aan een kinderzwerfboek station bij u in de buurt. Dat hebben we met Rotary Botlek ook gedaan! Echt heel leuk.

Dan de laatste slide van de inleidende grappen en grollen. De moedermaffia. Met moedermaffia verwijst naar het groepje moeders dat de toegang tot de ouderbetrokkenheid in de klas bewaakt. Onderling verdelen zij het leuke werk en u begrijpt het wel: Ik neem aan dat de jullie 'De Luizenmoeder' ook hebben gezien? In de eerste aflevering komt een nieuwe moeder op het schoolplein. En wat mag ze doen van de moedermaffia als vrijwilliger op die school, het laagste van het laagste van het laagste: Luizenmoeder. Iedere vereniging, en dus ook Rotary, heeft waarschijnlijk een equivalent van moedermaffia en dus van een functie zoals luizenmoeder, het werk dat niemand wil doen en dat dus gedaan moet worden door de nieuweling. Maar of een dergelijke ontgroening nog past anno nu is echt de vraag.

2 Drie keer Civil Society

Drie zielen in de civil society

RSM - a force for positive change

De civil society bestaat uit georganiseerde burgers die gezamenlijk in vrijwillige niet-op-winst-gerichte organisaties, betaald en onbetaald, verantwoordelijkheid nemen voor iets in het publieke domein. Ze doen dat binnen andere spelregels dan de markt of overheid en bieden daarmee compensatie voor overheids- en marktfalen. Nederland heeft een van de grotere civil societies van de wereld, bijvoorbeeld door ons bijzonder onderwijs en de publieke omroep. Of eigenlijk andersom, de Nederlandse overheid doet bijna niks. Ze financiert wel veel zoals het bijzonder onderwijs, de stichting welzijn, het buurthuis en de speeltuinvereniging. In de civil society kunnen drie verschillende organisaties onderscheiden worden naar hun doelstelling. En dat is relevant voor Rotary.

Mutual Support

Het eerste type is de zogenaamde mutual support. De club waar je onderling bij elkaar kan komen, zoals de voetbalvereniging, de AA en het fellowship van Rotary. Dit gaat over met wie je iets hebt, met wie je samen voetbalt, met wie je samen bent. Het mooie en pijnlijke van mutual support is dat iemand er niet bij mag horen die de eigenschap niet heeft. Je hebt niks te zoeken bij de AA als je niet zelf alcoholist bent. Maar soms gaat het ook om verschillen tussen organisaties die hetzelfde doen, zoals bij voetballen op zaterdag of zondag en de pakweg zeven studentengezelligheidsverenigingen in Rotterdam. En natuurlijk ook bij Rotary. Waarom zijn er meerdere geografisch overlappende Rotary clubs? Omdat diversiteit leuk is en ze allemaal een eigen mutual, gedeelde eigenschap, hebben (wel of niet gepensioneerd, lunch of diner, formeel of niet, etc). Zoiets als een uniek clubgevoel.

Service delivery

Het tweede type is een service delivery organisatie met klanten om te helpen buiten de eigen organisatie en club. Dit is een organisatie die in de wereld, bij anderen, een nood ziet en daar concreet wat aan gaat doen. Concreet omdat deze organisatie zelf gaat helpen zoals bij een voedselbank of het opruimen van zwerfafval. Het mag duidelijk zijn dat dit de community service kant is van Rotary.

Campaigning

Het derde type organisatie ziet buiten vooral een probleem dat nog geen stem heeft. Dit is de campaigning organisatie die opkomt voor die mensen die niet voor zichzelf kunnen opkomen hoewel ze soms zelf ook tot de groep horen (bijvoorbeeld bij ouderenbonden). Andere groepen die vertegenwoordigd moeten worden zijn bijvoorbeeld de walvis of de mensenrechten. In Rotary termen is dit politiek, hoewel dat volgens mij onterecht is.

- Campaigning: Oorsprong
- Mutual support: Fellowship
- Service delivery: Community service

SERVICE CLUB DILEMMA

- Te veel netwerk, te weinig service.....
  - weg legitimiteit
- Te weinig netwerk, te veel service.....
  - Weg resources

Deze drie typen organisaties hebben ieder hun eigen (vrijwilligers)organisatie dynamiek. In de mutual support zijn we allemaal gelijk. Dus waarom denk jij dat jij de voorzitter mag zijn van de voetbalvereniging? Dat mag je alleen als je heel goed kan voetballen. Of je dan een goede voorzitter bent, is een ander vraag. Bij een mutual support mag je meedoen omdat je door de ballotage bent gekomen. En in alle eerlijkheid, de ballotage is hard maar de grondslag waarop die ballotage plaats heeft, is best wel vaag bij Rotary.

Service delivery organisaties accepteren mensen omdat ze bepaalde capaciteiten hebben die goed zijn om de diensten te verlenen. Cliënten en vrijwilligers vallen juist niet samen. Bij veel service delivery organisaties worden vrijwilligers stevig geselecteerd op gevraagde vaardigheden of er is een aanbod om deze te leren. In service delivery is er meer ruimte voor management door iemand die zich manager noemt. Voor zover bekend wordt selectie op vaardigheden bij Rotary alleen ingevuld vanuit de diversiteit van beroepen, maar dat hoort eerder meer bij de mutual support.

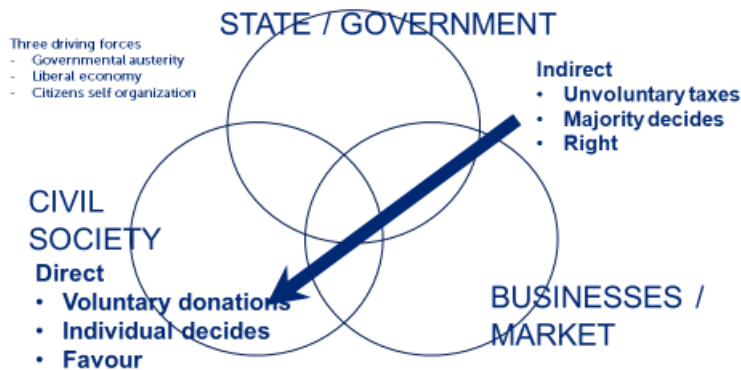
Campaigning organisaties zijn vaak meer een onderdeel van een bredere sociale beweging en daarmee veel minder goed te duiden. Zij selecteren niet zozeer vrijwilligers als wel volgelingen of gelovers. Campaigning is misschien een deel van de oorsprong van Rotary; Rotary als beschermer voor professionals tegenover de boze buitenwereld.

Door de combinatie van mutual support (fellowship) en service delivery (community service) ontstaat er een Service Club dilemma. Hoe balanceert Rotary die twee zielen? Want als het alleen mutual support is dan zeggen mijn zoons: “Hé pa, ga je weer naar je oude mannen studentenvereniging toe”. En als een Rotary alleen service doet, zeker als dat alleen geld geven is, dan is het een soort lege giving circle waar iedereen soms aanschuift. Dan is service een slecht excuus voor het diner en de wijn. Maar voor service geeft de combinatie met mutual support juist de noodzakelijke emotionele en crowdfunding achtige basis. Rotary als basis voor crowdfunding gebaseerd op de 3 Fs-: friends, family and fools.

3 Solidariteit - kansen voor Rotary

Van indirecte naar directe solidariteit

RSM *Erasmus*

In het midden van dit schema staat het private huishouden, in populaire termen “achter de voordeur” waar in principe de buitenwereld niets mee te maken heeft. In autarkische systemen lost het eigen huishouden alles op, maar in onze moderne wereld moeten mensen voor veel dienstverlening het publieke domein in. In dit publieke domein zijn er 3 oplossingen: markt, overheid en civil society. De markt is makkelijk. Als je honger hebt, ga je naar de supermarkt waar je een transactie aan kunt gaan om je eten te kopen. Grote voordelen van de oplossing via de markt zijn keuzevrijheid, zeggenschap, controle, legitimiteit van de keuze, et cetera. Maar de markt werkt vooral goed als je geld hebt om die transactie te kunnen maken. Als mensen niet in staat zijn om die transactie te maken, omdat ze bijvoorbeeld onvoldoende geld hebben, dan zijn er twee andere oplossingen in het publieke domein waarbij solidariteit tussen mensen onderling, vormgegeven in een overdracht van have naar have-not, een grote rol speelt.

De eerste solidariteit oplossing is via de overheid, simpel gezegd een uitkering of gesubsidieerde dienstverlening. De overheid organiseert via, wat de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling in ‘Rondje voor de publieke zaak’ omschrijft als, indirecte solidariteit. Indirecte solidariteit bestaat uit de combinatie van ‘onvrijwillige’ belastingbetaling en zeggenschap via politiek. Dat kan de meerderheid zijn in een vertegenwoordigende democratie of een clan die de overheid voor eigen gewin en gemeenschap inzet. De overdracht is vervolgens op basis van een geografische inperking (land, gemeente, buurt), burgerschap (het juiste paspoort) en beleid (wie komt in aanmerking). Overigens, er is geen efficiënter fondsenwerver dan de blauwe envelop. Maar omdat de meerderheid, of nog erger de clan, beslist met wie iedereen solidair is en verplicht moet zijn,

is er altijd een minderheid die het er niet mee eens is en er slecht vanaf komt, of in ieder geval denkt te komen. Het is naïef om te denken dat de overheid er voor iedereen is. Al is het maar omdat bijvoorbeeld gemeenten met een geografische begrenzing moeten werken, zoals duidelijk is geworden met de drie decentralisaties in het sociale domein die ingezet zijn in 2013 (Awbz naar Wmo, Participatiewet, Jeugdwet). Per gemeente worden burgers nu anders behandeld. De doorgaande decentralisatie biedt overigens wel geweldige kansen voor een lokale Rotary in de volgende oplossing via de civil society.

De tweede oplossing is dus solidariteit en overdracht via de civil society. Denk daarbij aan voedselbanken die draaien op donaties en vrijwilligers. Hier gaat het om de directe solidariteit als brandstof van de civil society. Individuele mensen die zich het lot aantrekken van de minderheid die niet geholpen wordt, die uitgesloten wordt of die honger lijdt. Directe solidariteit gaat om vrijwillige donaties in tijd en geld waar je als schenkende individu of Rotary de volledige zeggenschap hebt over de bestemming. Maar dat betekent ook dat de in- en uitsluiting volledig subjectief is, waarbij er geen recht op hulp is. Waar een burger de overheid voor de rechter kan dagen omdat hij meent ergens recht op te hebben, zal dat bij de Rotary tot mislukken gedoemd zijn. De directe solidariteit van de civil society is dus een mogelijkheid om de doorgesloten ballen van markt en overheid op te rapen. Niet voor iedereen en gebaseerd op een gunst in plaats van een recht. Maar juist hiermee is de directe solidariteit ook een mogelijkheid om verandering in de samenleving te starten!

vernieuwen....

RSM *Erasmus*

FELLOWSHIP: (*'discriminatie' / uitsluiting*)

- Behoeftte aan gemeenschappen maar waarop gedefinieerd?

SERVICE (*vrijwillige bijdrage*)

- Behoeftte aan lokaal geld met een langere termijn visie wordt geworven, beheerd en besteed: gemeenschapsfondsen
- Behoeftte aan nieuwe vindplaats vrijwillige energie

VOCATIONAL (*zelfbeschikking*)

- Lokaal / business thought leadership: deelname publieke debat

Vernieuwing

Wat beiden deze trends nu voor mogelijkheden voor Rotary?

De eerste stap is nadenken hoe Rotary omgaat met haar positie als gemeenschap van haar eigen leden (mutual support en benefit). In de toekomst wordt de behoefte aan de kracht en onderlinge directe solidariteit van gemeenschappen waarschijnlijk alleen maar groter door vergrijzing en globalisering. De verschuiving van indirecte naar directe solidariteit gaat dus van overheid (gemeente) naar gemeenschappen. Let op het meervoud: iemand kan maar in 1 gemeente wonen, maar kan lid zijn van heel veel gemeenschappen. Rotary kan een van die gemeenschappen zijn waar leden bij aankloppen voor ondersteuning, maar ook waarbij mensen zich aansluiten om solidariteit vorm te geven. Die solidariteit kan gaan om het hepen van de eigen leden (fellowship) of breder met externe projecten (community service). Maar past die directe solidariteit bij onze definitie en beleving van de gemeenschap die Rotary wil zijn? Staan we daar passief of actief in? Wordt het tijd om de kans te pakken en actiever te worden? Met wie willen we solidair zijn? Hoe lang mogen mensen zich tot de Rotary gemeenschap rekenen? Hoe balanceren we selecteren met onze grote ambities?

Legitimiteit.....

RSM Erasmus

Zijn we meer dan een sociëteit of een business-club of een crowdfunding systeem

Maken we dat waar?

Wat 'kost' dat de leden extra?

Wat 'brengt' dat de leden?

Hoe balanceren we:

netto kosten (service) en netto opbrengsten (fellowship)?

Deze vragen zijn nog meer opportuun bij de externe projecten. Wat is onze bijdrage aan het publieke debat in de lokale samenleving? Geven we actief vorm aan het publieke domein door een van de eerste schakels te zijn bij een nieuw idee zodat het kan beginnen of zijn we de laatste 500 euro als het project eigenlijk al niet meer kan mislukken? Kan een Rotary meer zijn dan een giving circle of een veredelde crowdfunding? Hoe balanceert een Rotary de netto kosten van community service versus de netto opbrengst van fellowship? Misschien niet per

jaar maar in de loop van een aantal jaren. Allemaal spannende vragen om eens op een clubavond door te lopen!

4 Rotary realiteit

Om het water te testen voor dit soort vragen hebben we in het District 1570 Midden-Nederland, wederom zonder enige academische pretentie, een enquête uitgezet.

Cijfers presenteren het % van de groep	Totaal van Mee Eens en Helemaal mee eens	Vrouw (n=109)	Man (n=267)	Jonger dan 45 (n=22)	Tussen 45 en 65 (n=237)	Ouder dan 65 (n=111)	Minder dan 10 jaar lid (n=147)	Langer dan 10 jaar lid (n=193)
Ik kan goed aan potentiële clubleden uitleggen wat onze club anders maakt dan een andere Rotary club.	61,2	56,9	62,9	45,5	62,4	60,3	59,2	62,7
Na hun 'pensioen' (zelf gedefinieerd ipv leeftijd) moeten leden hun lidmaatschap opzeggen.	15,7	14,6	16,5	18,2	18,6	9,0	16,3	17,1
Fellowship wordt belangrijker wanneer leden ouder worden.	32,6	19,3	37,9	18,2	32,1	36,1	31,7	35,1
Als ik naar de Rotary ga op een vrije dag kleed ik mij om voor de Rotary.	46,6	44,1	47,7	27,3	41,8	60,9	38,8	54,4
Het is belangrijk om (ex)leden te helpen waar nodig.	90,6	88,0	91,4	95,5	89,0	92,7	90,4	89,1
Uit mijn lidmaatschap haal ik waarde voor mijzelf.	89,3	89,9	88,8	95,5	88,6	89,2	86,4	90,1
Als ik een (familielid/vriend van een) medelid kan helpen dan doe ik dat.	86,2	90,8	83,9	95,5	86,5	82,9	85,7	84,5

Cijfers presenteren het % van de groep	Totaal va Mee eens en Helemaal mee eens	Vrouw	Man	Jonger dan 45	Tussen 46 en 65	Ouder dan 65	Minder dan 10 jaar lid	Langer dan 10 jaar lid
Het is goed dat een Rotary club niet zelf op zoek gaat naar projecten.	4,2	4,6	3,7	9,1	3,4	5,4	4,1	5,2
Mijn Rotary doet te weinig projecten in de eigen gemeenschap.	13,3	20,2	10,2	18,2	14,4	9,9	15,8	12,4
Ik zou liever meer 'handen uit de mouwen' projecten doen dan dat mijn Rotary nu doet.	32,8	39,4	30,7	40,9	31,4	35,8	37,7	30,9
Ik heb mijn Rotary lidmaatschap toegevoegd aan mijn LinkedIn profiel.	34,4	36,7	33,2	59,1	38,8	21,1	40,1	30,4
Door mijn lidmaatschap maak ik waarde voor anderen buiten mijn eigen sociale kring.	75,0	78,7	72,8	90,5	77,9	65,8	80,6	71,0
Ik vind het prettiger om iets voor de gemeenschap te doen, dan om geld te doneren.	80,5	82,4	79,2	81,8	82,6	74,3	81,0	80,0
Als Rotary zouden we geen service moeten doen voor organisaties waar leden (of kinderen / partners van) bij betrokken zijn.	13,3	14,7	12,7	9,1	10,5	19,8	10,9	16,1
Bij onze bijeenkomsten bespreken we regelmatig de lokale sociale behoeften.	49,1	43,1	51,3	54,5	48,5	49,5	46,9	50,8

De enquête heeft een mooie hoge respons gehaald (n = 380). De meerderheid (72%) is man, tussen de 45 en 65 jaar oud (62%) en langer dan 10 jaar lid (57%). De enquête had vragen met betrekking tot fellowship en community service.

Fellowship

Met betrekking tot fellowship zijn er drie onderliggende vragen. Als eerste de vraag hoe duidelijk de aard, de gezamenlijkheid van de Rotary club is. Daar is het glas half vol. Slechts een krappe meerderheid (61%) kan uitleggen wat hun Rotary anders maakt dan een andere Rotary. Dat is best goed te begrijpen. Mijn eigen Rotary club, Rotary Rotterdam Botlek, is in

de oorsprong een echte havenclub. Toen ik er bij kwam was dit voor sommige gepensioneerden nog steeds zo, terwijl bijna alle nieuwe leden niets professioneel met de haven hebben. Tegelijkertijd betekent dit wel dat de wervingsboodschap misschien vaag of onhelder is. Rotarians zien hun lidmaatschap over het algemeen als onderdeel van hun privé domein gezien het lage percentage dat vindt dat leden nu hun pensioen moeten opzeggen (15,7%) maar zijn wat verdeeld over het omkleden: 46,6% kleedt zich om wat lijkt te suggereren dat je niet in vrijetijdskleding naar de club gaat. Overigens kleden vrouwen en jongeren zich minder om, wat een leuke trendbreuk zou kunnen zijn. Als laatste is helder dat fellowship zich inderdaad materialiseert in zorgen voor elkaar (90,6%) maar dat maar een kleine, wellicht verbazingwekkende, minderheid (32,6%) dit belang ziet toenemen bij het ouder worden. Maar dat komt misschien ook wel omdat een deel Rotary toch als onderdeel van het werk domein ziet of in ieder geval dat je na je pensioen moet opzeggen.

Community service

Bij community service is het beeld diverser. Een achterliggende vraag was of community service zich richt op onze eigen bubbel, dus dicht bij fellowship zit, of juist meer op de anderen die buiten die bubbel staan. Ook is het interessant om te kijken naar de actieve betrokkenheid bij de keuze wat te ondersteunen als Rotary. Als laatste de methode: geld, handjes of kennis?

De vraag over de relatie tussen fellowship en community service is volgens mij erg relevant voor de toekomst van de positie van Rotary in de lokale gemeenschap. De Amerikaanse hoogleraar Putnam beschrijft in 'Making Democracy Work' het verschil tussen het succesvolle Noord Italië en het minder succesvolle Zuid Italië. Een van de verklaringen is het verschil tussen specifieke en generieke wederkerigheid. In Zuid Italië is er specifieke wederkerigheid wat betekent dat wanneer ik iets goeds voor jou doe, jij ook iets goeds voor mij doet. In Noord Italië, en ook in Nederland, is er meer generieke wederkerigheid wat betekent dat wanneer ik iets goeds voor jou doe, ik ervan uit ga dat iemand anders in de samenleving dan wel iets goeds voor mij zal doen. Generieke wederkerigheid is veel beter voor de samenleving. Wat dat betreft zou community service die vooral gestuurd wordt door en gericht is op de eigen leden (fellowship) minder goed zijn voor de lokale samenleving.

Service of impact?

De resultaten van de enquête geven wat dat betreft wel aanleiding voor een kleine waarschuwing, met echt de disclaimer dat dit gewoon exploratief is. Maar slechts 4,2% vindt het goed dat de Rotary zelf niet op zoek gaat naar projecten. Dat betekent niet automatisch dat de andere bijna 96% van mening is dat er niemand extern bij betrokken hoeft te worden. , maar intern gericht is het wel. Eenzelfde redenering geldt voor dat slechts 13,3% vindt dat geen service gegeven moet worden aan organisaties waar leden bij betrokken zijn. Tegengesteld hieraan is de wederom 13,3% die vindt dat er te weinig projecten in de eigen gemeenschap worden gedaan. Er is grotere consensus dat we meer dingen actief willen doen dan (alleen) geld geven. Populair gezegd, het lijkt erop alsof we vinden dat het een tandje harder en een tandje actiever mag.

Dat laatste is echt interessant, want wat is de ambitie van onze community service bijdrage in de lokale samenleving? Gaan wij vooral onze eigen gemeenschap ondersteunen of richten we ons nadrukkelijk ook op andere gemeenschappen, wat overigens best in de eigen gemeente kan zijn, en daarmee de samenleving? En als we dan kiezen voor de bredere samenleving, is de Rotary dan de plaats waar iemand met een initiatief komt wanneer het niet meer is dan een wild idee om in die zaal legitimiteit en de eerste steun te vinden, in geld en kennis. Of is de Rotary de club waar iemand naar toe gaat als eigenlijk alles in kunnen en kruiken is maar nog 1000 euro extra goed van pas zou komen. Bij de eerste optie speelt een Rotary een leiderschapsrol in de gemeenschap die wellicht past bij de kennis en professionele status van de leden. In de tweede optie speelt een Rotary de rol van geldautomaat die wellicht past bij de *deep pockets* van sommige leden.

Rotary vernieuwen?

FELLOWSHIP: (*'discriminatie' / uitsluiting*)

- Wat maakt Rotary X anders dan Rotary Y?
- Wat homogeniseert Rotary X?

SERVICE (*vrijwillige bijdrage*)

- Wat is onze ambitie met de bijdrage aan de (lokale) omgeving?
- Geld, tijd, kennis, vindplaats, kort / lang?
- Agenda setting?

VOCATIONAL (*zelfbeschikking*)

- Wat is onze ambitie mbt persoonlijke en samenleving ontwikkeling?
- Leuk praatjes, actief debat, stelling name?

En nu...

Het is een geruststellende en hoopvolle gedachte dat met de drie decentralisaties en de opkomst van de directe solidariteit de waarde van Rotary voor haar leden en de bredere samenleving groter zal worden. Hoe die kansen te benutten is een discussie die iedere club zou moeten voeren!

Referenties en verder lezen

Maatschappelijke betrokkenheid kan door vrijwilligerswerk, donaties of spullen. Naast maatschappelijke betrokkenheid door individuen en maatschappelijke organisaties zijn er ook steeds meer bedrijven zich bewust van hun maatschappelijk rol in de samenleving. Rotterdam School of Management, Erasmus University (RSM) heeft een onderzoeksgroep met uitstekende expertise op dit gebied. **Als onderzoeksgroep maken wij onze kennis onder andere beschikbaar in het Nederlands via een aantal website**

1 www.rsm.nl/vrijwilligerswerk

Dit is een algemene door ons zelf beheerde site met drie verschillende ingangen <https://www.rsm.nl/research/departments/business-society-management/maatschappelijke-betrokkenheid/betrokkenheid-van-bedrijven/> voor informatie over de maatschappelijke betrokkenheid van **bedrijven** met publicaties over andere de **business case van maatschappelijke betrokkenheid, ontwikkelen van strategieën en medewerkersbetrokkenheid en corporate foundations**

<https://www.rsm.nl/research/departments/business-society-management/maatschappelijke-betrokkenheid/maatschappelijke-organisaties/> voor informatie over de **maatschappelijke organisaties** met publicaties over onder andere samenwerken met bedrijven, opschalen van activiteiten, vrijwilligerswerk en vrijwilligersmanagement, financieringsvraagstukken en civil society.

<https://www.rsm.nl/research/departments/business-society-management/maatschappelijke-betrokkenheid/blogs-en-media/> met links naar onze **blogs en mediaoptredens** over van alles en nog wat dat met maatschappelijke betrokkenheid heeft te maken

2 <https://www.socialevraagstukken.nl/author/lucas-meijs/>

Deze link gaat naar de pakweg 25 bijdragen van onze onderzoeksgroep aan deze website rondom de ontwikkeling van de sociale sector in Nederland. Een deel daarvan is overlappend aan blogs en media van de RSM site.

3 <https://netwerken.nov.nl/themas/wetenschap+-+community/default.aspx>

Deze link gaat naar de netwerken site van NOV (Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk) waar verschillende wetenschappers, waaronder ook onze onderzoeksgroep, publicaties plaatsen.

4 <https://www.dedikkeblauwe.nl/select/scripties-en-dissertaties>

Deze link gaat naar De Dikke Blauwe, media over doneren en sociaal investeren waarop interviews staan met onder andere door ons begeleidde master studenten en vaak ook een link naar hun (Engelstalige) scriptie.

5 <http://www.sportknowhowxl.nl/zoeken/lucas%20meijs>

Deze link gaat naar de bijdragen van onze onderzoeksgroep aan deze website rondom sport in Nederland. Een deel daarvan is overlappend aan blogs en media van de RSM site.

CBS / Arends, J. & Schmeets, H. (2018). Vrijwilligerswerk: activiteiten, duur en motieven. Paper by Central Bureau of Statistics (CBS). Available 17 July 2018 at: <https://www.cbs.nl/-/media/pdf/2018/29/2018ep23%20vrijwilligerswerk.pdf>

Meijs, L.C.P.M., van Overbeeke, P.S.M, & Simons, F.J. (2018). Tipping tractors in het vrijwilligerswerk (blog). Sportknowhowxl. Available 5 June 2018 at: <http://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/column-xl/item/112853/>

Meijs, L.C.P.M., van Overbeeke, P.S.M, & Simons, F.J. (2018). Benader de 'nu-niet-vrijwilliger' als een fruitmachine. (blog). Sportknowhowxl. Available 10 July 2018 at: <http://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/column-xl/item/113424/>

Meijs, L.C.P.M., Drenth, B., Kruiter, A. & Vliet, L.M. van (2013). *Rondje voor de publieke zaak: pleidooi voor de solidaire ervaring*. Den Haag: Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.

Meijs, L. C. P. M. (1997). *Management van vrijwilligersorganisaties*. NOV Publikaties, Utrecht.

Putnam, R. D., Leonardi, R., & Nanetti, R. (1993). *Making democracy work : Civic traditions in modern italy*. Princeton, N.J.: Princeton University Press.